

Het aardigste is wel, dat dit bosch twee boomgrenzen heeft. In het zuidoosten loopt het op tegen den bergkam en vindt daar zijn naruurlijke hoogtegrens, naar het Noordwesten geraakt het onder den verschillenden invloed van den grooten Aletschgletscher. Ge begrijpt, hoe interessant het is deze beide boomgrenzen met elkander te vergelijken: een bovenste en een onderste strijdstrook.

JAC. P. THIJSSE.

❧ ❧ ❧

BOEKBESPREKING.

Het Organisme in Wording, door Dr. M. A. VAN HERWERDEN. Uitg. N.V. P. v. Stockum & Zn., den Haag. f 2.75; geb. f 3.75.

Een nieuw deeltje van de „wetenschappelijke serie” gebundelde voordrachten voor het Genootschap Diligentia in den Haag en een dat in belangrijkheid niet onderdoet voor een der voorgaande. Dit zegt veel, want het is immers bekend, hoe Diligentia sedert zoo lange jaren de traditie heeft gehandhaafd voor haar natuurwetenschappelijke voordrachten de allerbeste geleerden uit te noodigen tot het geven van een overzicht en inzicht van hun speciale tak van wetenschap. Lorentz en Hugo de Vries hebben er verscheidene series voordrachten gegeven.

Dit deeltje geeft in 15 voordrachten een overzicht van den tegenwoordigen stand — niet van de geheele embryologie, zooals de titel misschien doet vermoeden, maar van de experimenteele morphologie van bevruchting en embryovorming.

De inhoud van de 15 hoofdstukken zou in drie — zeer ongelijke — afdeelingen zijn samen te vatten: ten eerste een gedetailleerde beschrijving van de verschijnselen en gebeurtenissen tijdens het rijpen en de bevruchting van het dierlijke ei; dan een uitvoerig en zeer instructief overzicht met veel illustraties over de experimenten van de oudere en latere onderzoeker, op het gebied der „Entwicklungs-mechanik” (experimenteele morphologie van kiem- en orgaanontwikkeling) en ten slotte een critische bespreking van de theoretische deducties daaruit, voerende tot de afwijzing van Driesch’ vitalistische opvattingen.

Het geheel is uiterst helder en prettig leesbaar geschreven met juist voldoende, zeer goede, illustraties, om alles geheel duidelijk te maken. Vooral voor de nieuwere experimenten, veelal zulke verrassende goocheltoeren, op het gebied der „Entwicklungsmechanik”, is zoo’n volledige en overzichtelijke samenvatting bijzonder gewenscht, omdat de referaten in populair-wetenschappelijke tijdschriften en in leerboeken over Algemeene Biologie dikwijls een verwarrenden indruk van tegenstrijdigheid der resultaten achterlaten.

De stijl is heel vlot en op bewonderenswaardige wijze vrijgehouden van germanismen en van overbodig ingewikkelde terminatuur. Ieder hoofdstukje eindigt nog weer met een korte en duidelijke samenvatting. Toch moet, dunkt mij, wie dit boekje met volledig plezier en profijt wil doorlezen, door studie of vooropleiding nog eenigszins thuis zijn in de zoölogie van voortplanting en kiemontwikkeling.

J. Hs.

Van Viervoeters, Vogels, Vlinders en Visschen, door WILLIAM BEEBE, Nederlandsche bewerking van JOH. SCHEFFER, Bibliothecaresse van „Artis”. Ingeleid door RINKE TOLMAN. Omslag en vele teekeningen van S. J. KUPERUS. Uitg. Andries Blitz, Amsterdam. f 2.90; geb. f 3.90.

In zijn enthousiaste inleiding vergelijkt Rinke Tolman deze dierenverhalen met het werk van Löns en Long, maar ook met de Stoppelaar en Thijssse. Ze zijn wel anders dan de hier zoo geliefd geworden Amerikaansche boeken van Seton Thomson, Ch. Roberts en W. J. Long, minder dramatisch spannend van avontuurlijken verhaaltrant, maar rijker van inhoud, gedragen door groote dierkundige kennis, zonder eenig zweem van geleerdigheid echter, ook rijker gevarieerd, omdat ook kleinere dieren, zelfs lagere zeedieren evenveel aandacht krijgen, als de groote jachtdieren en vogels.

Er worden ook volstrekt niet, zooals bij Thomson e.a. de belevenissen gevolgd van bepaalde heldenfiguren uit het dierenrijk, maar meer in het algemeen, verhalend de interessante bijzonderheden van bouw en levensgewoonten der diersoorten beschreven. Voor onzen Nederlandschen sijn nu wel een beetje veel geschermd met het „Wonder” in de natuur, zelfs hier en daar een tikje moraliseerend. Het mooist zijn de hoofdstukken over het leven op den zeebodem; het is ook bekend, dat Beebe speciaal naam heeft gemaakt door zijn methoden voor het bestudeeren en fotografeeren van het dierenleven onder zee.

De vertaling heeft de bibliothecaresse van Artis op zich genomen; daarop is dan ook niets aan te merken, of het moest zijn op het vertalen van den naam van Amerikaansche diersoorten door die van een gewoonlijk niet geheel overeenkomende Europeesche soort. Het meest opval-

lend is dat bij het verhaal over de Skunk (stinkdier), die met Bunzing wordt vertaald, wel is waar met een noot: „de Amerikaansche bunzing is de skunk”. Ook de tekening daarbij is van een Europeesche bunzing. Zoo is het ook met al de andere tekeningen; die zijn door Sj. Kuperus voor de vertaling gemaakt en zijn een belangrijk onderdeel van het boek geworden. Door toepassing van een speciale reproductie-methode (diepets-cliché's) doen ze het op het dikke glansloze papier bijzonder goed: als crayonteekeningen met zachte lijnen in autotypie gereproduceerd maar toch met zuiver witte lichten en zonder groezelig film; juist die bunzing bijv. is heel mooi.

J. Hs.

CHR. LE ROY. *Biologische kalender voor 1933 met toelichting*. Doetinchem. C. Misset.

Wij bevelen dezen fraaien kalender gaarne aan. Sommige platen, zooals de goudplevier en het jonge eendje zullen we bewaren voor blijvende versiering. Ook de „spriet” is heel mooi. Van de bloemen bevreemdt de vogelmelk ons even door zijn sterke vergroting. Aardig, die ontplooiing van het venusspiegeltje. Ook van andere platen zou ik nog veel goeds kunnen zeggen, wanneer ik er ruimte voor had. In vele gezinnen en scholen is deze kalender reeds een trouwe gast.

JAC. P. TH.

Nederlandsche Jeugdbond voor Natuurstudie: *Kalender voor 1933*.

De jongelui houden het goed vol, om ieder jaar wat nieuws te geven: ditmaal eens heel mooie vogelfoto's zonder nest, waarvan we vooral de morinel plevier waardeeren, niet zoozeer om zijn verdienste als foto als wel om het heerlijke geval van zoo'n zeldzame gast, iets dat alleen den trouwsten natuurzwerver te beurt valt. Ook de bloemen en landschappen zijn zeer bekoorlijk. Maar ik zou een kleiner formaat wenschen.

JAC. P. TH.

H. G. WELLS, G. P. WELLS en JULIAN HUXLEY: *De Wetenschap van het leven, de geschiedenis van alle levende wezens*. Uit het Engelsch vertaald door J. BUNGE-HANF en Drs. C. J. JELLEMA. 4 dln. gebonden, geïllustreerd. f 19.50. (Den Haag N.V. Servire).

Op het omslag staat nog eens: „Onmisbaar voor elk denkend mensch”. Nu zijn de auteurs vooral de oude heer Wells en Prof. Julian Huxley, die een kleinzoon is van den terecht be-roemden Thomas Huxley, wel zeker de aandacht van elk denkend mensch waard en de drie heeren hebben dan ook een in menig opzicht knap boek geleverd. De illustratie is niet overvloedig, maar soms zeer treffend, vooral in het geologisch gedeelte.

Het is haast onvermijdelijk, dat een werk van dezen omvang oppervlakkigheidjes en zelfs verouderde beschouwingen zou bevatten. De „mimicry” van doovenetel en brandnetel komt nog weer eens onverwacht te voorschijn. Zou het slijkspringertje *Periophthalmus* inderdaad zoo goed aangepast zijn aan het landleven, dat het al sterft, wanneer het maar even onder water wordt gehouden? Dat heb ik in de mangroven van Sumatra en Java toch anders gezien. Is het de moeite waard, om te vertellen dat de gewone adelaarsvaren in Midden-Afrika twee maal zoo groot wordt als een mensch. Dat doet hij bij ons in het Natuurmonument Veluwezoom toch ook! Er zijn in de Solenhofer kalk niet twee exemplaren van *Archaeopteryx* gevonden, doch één van *Archaeopteryx* en één van *Archaeornis*, twee zeer uiteenlopende voorwerpen; huidmondjes der planten zijn niet te vergelijken met onze neusgaten. Een vergelijking van waterspreeuw, tureluur en franjepoot als „watervogels” is eigenlijk ongerijmd.

Maar meer bezwaren heb ik tegen de vertaling, vooral wat het derde deel betreft. Waar de Engelschen spreken van „butterflies and moths” kunnen wij volstaan met de vertaling „vlinders” en motten gerust weglaten, want dat zijn bij ons toch ook vlindertjes. Zeer vermakelijk is de vertaling „nightjar and nighthawk” door „Nachtgalen en nachthavikken”. Bedoeld is natuurlijk „nachtzwaluw”. Daardoor krijgt in dit boek de nachtegaal allerlei voor hem zeer vreemde dingen te doen. En onze prof. Hugo de Vries heeft zijn werk vrijwel gebouwd op het gedrag van een van de „sleutelbloemen”. Hier is evening-primrose = Teunisbloem de schuldige. Zoo zijn er nog tientallen van die hoogereburgerschool-bokjes te vinden, die het boek voor den argeloozen leek wel eenigszins moeilijk bruikbaar maken en ik zou de uitgevers wel willen aanraden een verbeterblaadje te geven. Misschien willen de vertalers dan ook hier en daar het werk eventjes meer aanpassen aan Nederlandsche lezers. Evengoed als ze Piccard ingelacht hebben, kunnen ze bij het vermelden van *Rafflesia* voor Malakka ook Sumatra en Java gedenken. Het boek is uit het Engelsch vertaald maar eigenlijk niet heelemaal in het Nederlandsch.

JAC. P. TH.

H. J. KUYPER en H. v. D. NOORT. *Siervisschen*. 292 pp. 24 gekleurde platen en 177 zwarte afbeeldingen. Holdert & Co. Amsterdam; ingen. f 3.25; geb. f 4.25.

Een prachtwerkje met een illustratie zoo rijk, als we in deze dagen nauwelijks zouden durven verwachten. Tegelijk een uitvoerige handleiding voor het verzorgen van het warmwater-aquarium, een liefhebberij, die in ons land nog al veel wordt beoefend en die stellig door het verschijnen van dit mooie en nuttige werkje nog zal worden bevorderd.

JAC. P. TH.